

Zondag 16 augustus 2020

20^e zondag door het jaar

Lezingen: Jesaja 56, 1.6-7; Matteüs 15, 21-28

Overweging

Het zal je gebeuren dat je al je hoop op iemand gevestigd hebt, om dan eerst volledig genegeerd te worden en dan later voor hond te worden uitgescholden. Dat vraagt om wat uitleg.

De evangelielezing van vandaag begon met: In die tijd trok Jezus zich terug naar de streek van Tyrus en Sidon. Dat eenvoudige zinnetje heeft een diepe achtergrond. Johannes de Dooper is dood en het Joodse establishment richt zijn aandacht nu meer op Jezus, die nieuwe lastige Rabbi uit Nazareth. De boodschap die Hij brengt bezorgt hem op zijn minst meer vijanden dan vrienden. Al gauw wordt de aarde in Galilea dan ook te heet onder zijn voeten, zodat Jezus besluit om uit te wijken naar heidens gebied, naar de meer wereld gerichte en religieus tolerante streek van Tyrus en Sidon, het huidige Libanon. De Sadduceese Joodse priesterkaste en hun schriftgeleerden hebben daar maar weinig of geen macht en Hij loopt daar dus minder gevaar om gearresteerd te worden.

Maar zijn reputatie is Jezus vooruit geijld en het is dan ook niet te verwonderen dat een wanhopige vrouw uit dat gebied, een heidense dus, een beroep doet op zijn medelijden. Het gaat om haar kind en dan is elke moeder, die ten einde raad is, bereid om hulp te zoeken, als het moet zelfs bij een vreemde Joodse Rabbi die daar toevallig komt onderduiken. Het smeken van de vrouw klinkt precies hetzelfde als de gebeden waarmee wij, tweeduizend jaar later onze eucharistieviering beginnen: "Kyrie eleison", - "Heer ontferm U" - "Heer help mij in mijn grote nood"

Opeens kan ik mij voorstellen dat Jezus niet zit te wachten op iemand die door haar geschreeuw zijn aanwezigheid verradt. Zijn niet reageren is misschien wel lijfsbehoud. Als hij niet antwoordt, dan is hij er niet, dan heeft die vrouw het verkeerd gezien. Mensen zeggen zoveel!

Het was waarschijnlijk anders. Voor een Joodse Rabbi, en dat was Jezus nu eenmaal, is haar gebed helemaal niet vanzelfsprekend. Hij is gebonden aan de omgangsregels die de Thora voorschrijft. En de omgang van Joden met vreemdelingen, laat staan met een vreemde vrouw is niet aan de orde. Hij is helemaal niet bevoegd iets voor haar te doen.

Wat mij treft is dat de vrouw desondanks doorgaat met schreeuwen. Zelfs als Jezus nogal bot zegt: "Het is niet goed het brood van de kinderen aan de honden te geven". Wie de honden zijn is wel duidelijk, dat is zij als niet behorend tot het volk Israël, als buitenlandse vrouw en, in de termen van toen, een onreine. En ook dan houdt de vrouw vol, ze laat zich niet wegzetten, in al haar kwetsbaarheid toont ze een fiere kracht.

Dan kantelt er iets in het gesprek, alsof Hij haar wel gelijk moet geven, ook al is het een gelijk dat alle bestaande grenzen oprekt en onder druk zet. Van buitengesloten wordt de vrouw tot iemand die erbij hoort: Jij bent anders, zeker, maar ook jij bent als ik.

Is dat wat Mattheüs ons met dit verhaal wil zeggen?

Hoe wij kunnen omgaan met onze aannames, vooroordelen en veronderstellingen. En wie kan Dat hij die niet heeft? Wie hoort erbij en wie hoort er niet bij? Die vraag speelt in iedere kring en in iedere maatschappij; in elke leefgemeenschap, in iedere straat, in iedere stad of wijk, in ieder dorp, in de politiek, tussen ouderen en tussen jongeren, in de sportclub en op het schoolplein en in een religieuze gemeenschap.

En dan gaat het niet alleen om afkomst uit een ander land, andere taal en cultuur, andere godsdienst, maar om alles wat “anders” is: huidskleur, geaardheid, opleidingsniveau, lichamelijke of geestelijke afwijking, handicap.

Deze week stond op een dagpagina van de Gerardus kalender een aardig verhaaltje. “Vertel me, wat is de waarheid?” vroeg de ongeduldige filosofie professor, op bezoek bij een wijsheidsmeester. Terwijl de professor een discussie startte, schonk de meester een kopje thee in voor de professor. Toen het kopje vol was en overstroomde bleef de meester schenken. De professor riep: “Hé stop! Het kopje is vol!” De meester schonk nog steeds door en zei rustig: “Met uw hoofd is het als met dit kopje. Het zit al helemaal vol met oordelen en veronderstellingen. Uw kopje heeft geen plaats voor nieuwe verse thee.”

Misschien kunnen ook wij, als volgelingen van Jezus, een en ander leren van die ommekeer die toen in Jezus heeft plaatsgevonden., Jezus is in staat zijn manier van denken te verruimen, als het ware op te rekken. Hij kan niet alleen zijn eigen standpunt tegenover vreemdelingen, maar zelfs zijn eigen roeping her-denken: dat zijn roeping niet beperkt was tot alleen het volk van Israël, maar dat ze veel verder reikte en de hele wereld omvatte.

In hoeverre zijn ook wij in staat ons eigen groot gelijk te relativiseren en open te staan voor nieuwe ideeën en andere opvattingen van buitenstaanders?

“Aan een ontmoeting wordt een mens geheeld, worden we tot jij en ik” zei Martin Buber, de Joodse filosoof. Hoe prachtig is het als dat gebeurt. Als de Geest gaat waaien en mensen meer mens worden aan elkaar. Moge het zo zijn.

Astrid Veldhuis